

ÅRSBERETNING 2012

Af bestyrelsesformand, advokat Michael Thumand

INDLEDNING

Det tredje år er nu gået for den selvejende retshjælpsinstitution IKIU. Befolkningen og myndighedernes kendskab til IKIU er øget markant, og antallet af henvendelser til IKIU er næsten fordoblet i 2012 sammenlignet med året før. Henvendelserne kommer fra hele Grønland og omfatter et bredt udvalg af retsområder inden for både offentlig ret og privatret.

Civilstyrelsen har godkendt IKIU som tilskudsberettiget efter § 84 stk. 5 i Retsplejelov for Grønland. Tilskuddet er ydet på det vilkår, at IKIU årligt udarbejder et årsregnskab med revisorpåtegning og denne årsberetning.

FORMÅL

IKIU's formål er at yde vederlagsfri juridisk bistand til borgere i hele Grønland, som opfylder de økonomiske betingelser for at kunne få fri proces.

IKIU ser imidlertid sin opgave som mere end rådgivning i konkrete sager, for IKIU vil også medvirke til at øge oplysningsniveauet ved at informere borgere og myndigheder om deres rettigheder.

KORT OM INSTITUTIONEN

IKIU blev stiftet den 12. februar 2010 og åbnede for borgerne den 1. juni 2010. Baggrunden for at stifte IKIU var, at den almindelige ordning med offentlig retshjælp ved advokater ikke dækkede behovet for retshjælp til borgere i Grønland med lav indkomst.

IKIU retshjælp til borgere i hele Grønland ved at formidle kontakt mellem rådsøgende borgere og jurister. Derudover yder IKIU den nødvendige tolkebistand. Endvidere forsøger IKIU at overkomme de geografiske, sproglige, kulturelle og praktiske problemer, der normalt vil opstå, hvis borgerne selv skulle søge hjælp hos advokater.

KONTAKTOPLYSNINGER OG ÅBNINGSTID

Adresse: Kissarneqqortuunnguaq 9, 3900 Nuuk.

Henvendelse til IKIU kan ske ved personligt fremmøde, telefonisk, pr. telefax eller e-mail (ikiu@ikiu.gl). Sekretariatet er åbent for telefonisk henvendelse mandag til fredag kl. 9.00 til 16.00 (på tlf. +299 32 45 48).

Rådgiverne kan træffes telefonisk eller ved personligt fremmøde mandag til fredag kl. 15.00 til 17.00 efter en forud booket aftale. Der rådgives desuden ved besvarelse af mail.

LEDELSE

BESTYRELSEN

Bestyrelsen er IKIU's øverste myndighed. Bestyrelsen har ansvaret for tilrettelæggelsen af den overordnede drift. Det omfatter navnlig udarbejdelse og godkendelse af regnskab samt vedtagelse af væsentlige beslutninger.

Idet IKIU er en selvejende institution, der således ikke har medlemmer eller ejere, er bestyrelsen selvsupplerende. Den skal bestå af 3-5 personer, og udgøres af:

- Advokat Michael Thumand (Nuna Advokater A/S) (formand fra april 2012)
- Kommunalbestyrelsesmedlem Mille Søvnal Pedersen (tidligere mangeårige kredsdommer) (næstformand)

- Advokat Thomas Trier Hansen (Nordic Law Group ApS og tidligere dommer ved Retten i Grønland)
- Dommer Birgit Skriver (Retten i Grønland)

DAGLIG LEDELSE

Sekretariatet varetager den daglige drift, herunder navnlig økonomi og booking aftaler. Opgaverne består endvidere af journalisering, behandling af henvendelser fra borgerne, løbende opdatering af hjemmesiden, planlægning og koordinering af rejser på kysten, grønlandsk-dansk tolkning (både som simultantolkning og oversættelse af skriftligt materiale).

Sekretariatet ledes af en sekretariatschef, der samarbejder med bestyrelsesformanden. I 2012 var der fra maj til december desuden ansat en deltidsassistent, der primært tog sig af tolkeopgaverne og, når sekretariatschefen var på tjenesterejse, af de øvrige daglige opgaver. Deltidsassistenten har opsagt sin stilling, og stillingen vil ikke blive genbesat, jf. nærmere under afsnittet Økonomi.

LOKALER

IKIU er beliggende i lejede lokaler i kælderetagen på Kissarneqqortuunnguaq 9, 3900 Nuuk. Lejemålet indeholder et kontor med plads til to personer og et lokale til rådgivning. Derudover er der et lille køkken og toilet.

På grund af vandskade i starten af 2012, der resulterede i ødelagte gulve og skimmelsvamp, måtte IKIU i ca. 1½ måned benytte andre lokaler af hensyn til udbedringsarbejdet. Udlejer har dækket de væsentligste omkostninger ved den midlertidige flytning.

IKIU arbejder på at finde lokaler, der ligger mere centralt, og som har et bedre arbejdsmiljø, f.eks. et centralt beliggende kontorfællesskab – gerne med andre foreninger eller selvejende institutioner.

FRIVILLIGE OG ULØNNEDE RÅDGIVERE

I 2012 var der ca. 15 frivillige og ulønnede jurister, som regelmæssigt ydede rådgivning. De kommer primært fra advokatkontorer, offentlige myndigheder og selvstyre-ejede selskaber. IKIU søger løbende nye rådgivere, fordi IKIU, som alle andre arbejdspladser, oplever en relativ hurtig udskiftning af personalet.

ØKONOMI

IKIU er godkendt af Civilstyrelsen som tilskudsberettiget retshjælp. Tilskuddet var i 2012 på kr. 1.005.000 og i 2011 var det på kr. 951.000. Driftstilskuddet er IKIU's eneste indtægt, og beløbet anvendes til at dække de løbende driftsudgifter. Udgiften til internet og telefon sponsoreres dog i øjeblikket af TELE Greenland A/S.

Registreret revisor Per Abelsen har i sin påtegning til Årsrapporten 2012 oplyst, at den efter hans opfattelse giver et retvisende billede af IKIU's økonomiske forhold, og at den ikke har givet anledning til forbehold. Der er ej heller fremsat kritiske bemærkninger. Per Abelsen har dog i sit revisionsprotokollat af 21. januar 2013 henstillet, at der foretages foranstaltninger til at reducere IKIU's underbalance. Det har bestyrelsen gjort i budgettet for 2013, jf. nærmere nedenfor.

Årsregnskabet 2012 udviser et negativt resultat på kr. 21.897 og en negativ egenkapital på kr. 54.348. Den primære årsag hertil var, at budgettet for 2012 på nogle punkter ikke kunne overholdes. Det var især markedsføringsudgifterne, der blev højere, fordi der skulle indrykkes stillingsannoncer for både stillingen som sekretariatschef og deltidsassistent. Derudover blev der trykt nye informationsfoldere. På grund af it-problemer blev også administrationsomkostningerne højere.

Særligt for så vidt angår vedligeholdelsesomkostningerne bemærkes, at en ikke uvæsentlig del heraf er nyt bord og nye stole. Derudover blev der opsat lamper, skilte og gardiner.

En anden ikke ubetydelig udgiftspost omfatter tjenesterejser, der i 2012 udgjorde ca. kr. 86.000 (i 2011 udgjorde posten ca. kr. 110.000). Tjenesterejserne er nødvendige, for at IKIU kan nå ud til alle borgere, og på grund af Grønlands geografiske udstrækning er disse rejser omkostningstunge.

For at reducere udgifterne besluttede IKIU at udskyde sekretariatschefens kursus i Advosys til primo 2013. IKIU anvender Advosys til bogføring og journalisering. Kurset er derfor vigtigt for driften og kræver, at sekretariatschefen deltager i kurser i Danmark.

I 2013 vil IKIU fortsætte med at have fokus på omkostningerne, således at underbalancen reduceres. Det sker primært ved at reducere lønomkostningerne, idet IKIU ikke ansætter en ny deltidsansat. Assistentens opgaver skulle have været at bistå med bogføringen eller frigøre ressourcer for sekretariatschefen til at varetage bogføringen samt at varetage driften, når sekretariatschefen skulle på tjenesterejse. For at løse disse opgaver afsættes der i stedet midler til at bruge en vikar/afløser. Fremadrettet vil IKIU i stedet fortsætte med at anvende regnskabsassistance i nødvendigt omfang, fordi det – naturligvis – er helt afgørende, at bogføringen til enhver tid er korrekt.

For yderligere oplysninger om IKIU's økonomi henvises der til Årsrapporten 2012, der er vedlagt som bilag til nærværende årsberetning.

IKIU'S RÅDGIVNING

IKIU yder rådgivning inden for mange retsområder – det være sig både offentlig ret og privatret. Rådgivningen indebærer ikke sagsbehandling, men i nogle sager bistår IKIU med at få aktindsigt, og i andre sager hjælper IKIU med at udarbejde breve til myndighederne. Det vil typisk være i sager, der er komplekse, og hvor der har været betydelige sagsbehandlingsfejl.

MÅLGRUPPE

IKIU yder rådgivning til borgere i hele Grønland, som må antages at opfylde de økonomiske betingelser for fri proces. Der ydes således ikke retshjælp til personer over denne indkomstgruppe, virksomheder eller offentlige myndigheder.

Der ydes ej heller rådgivning til sigtede og tiltalte for så vidt angår de forhold, der relaterer sig til sigtelsen eller tiltalen. Spørgsmål angående kriminalsager skal rettes til forsvareren.

IKIU er i efteråret 2012 blevet opmærksom på, at indsatte i anstalterne (hvilket nogenlunde svarer til danske fængsler) har behov for retshjælp. De indsatte vil kunne få rådgivning angående de retsområder, som IKIU normalt behandler, men de vil også kunne få rådgivning om forvaltningsmæssige spørgsmål i forbindelse med afsoningen. Der vil dog være situationer, hvor det i praksis ikke er muligt på grund af omstændighederne ved afsoningen.

I henhold til IKIU's vedtægter pkt. 3.3.4 ydes der endvidere ikke rådgivning i "sager, der angår eller er under behandling ved en forvaltningsmyndighed, såfremt det må antages, at vejledning og bistand i fornødent omfang gives af myndigheden." Men en ikke ubetydelig del af IKIU's rådgivning angår forhold, der behandles af offentlige myndigheder, fordi det ikke er sjældent, at der forekommer fejl (som f.eks. manglende begrundelse, klagevejledning, partshøring eller lang sagsbehandlingstid), eller fordi borgeren ikke føler, at vedkommende har fået den nødvendige vejledning.

TJENESTEREJSER

Grønlands geografi nødvendiggør, at IKIU foretager tjenesterejser for at yde rådgivning til borgere bosat uden for Nuuk. For borgerne har det meget stor betydning, at de får mulighed for at møde juristen. Det gælder særligt personlige forhold. Tjenesterejserne har desuden stor betydning for at skabe opmærksomhed omkring IKIU

og den rådgivning som IKIU yder. Derudover giver det IKIU et godt indblik i de juridiske problemstillinger i hele Grønland.

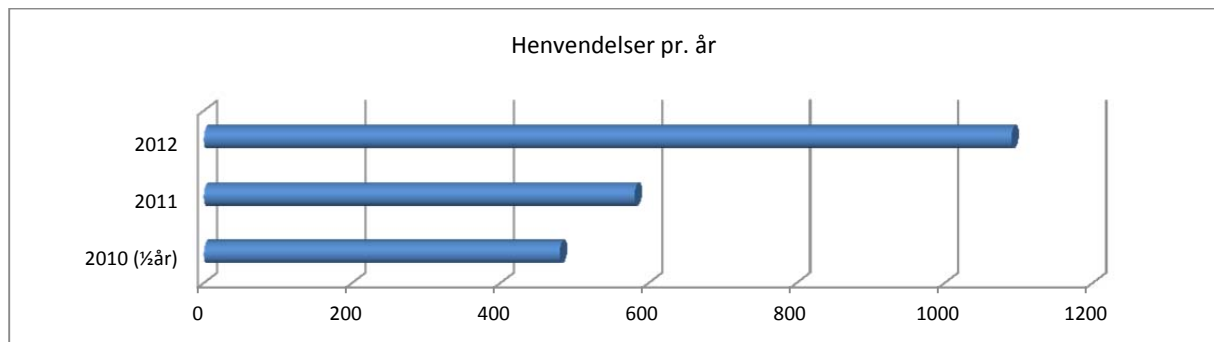
IKIU er derfor typisk på tjenesterejse 2-4 gange om året. I 2012 var der tre tjenesterejser, hvor IKIU blandt andet besøgte Aasiaat, Qasigiannnguit, Tasilaq m.fl.

Tjenesterejserne har typisk en varighed på cirka en uge, hvor IKIU besøger to byer eller bygder. På rejserne deltager sekretariatschefen og en frivillig jurist. Når det er muligt kombineres rejserne med rejser som den pågældende jurist alligevel skal foretage i forbindelse med sit job.

På rejserne stiller de lokale kredsretter normalt lokaler til rådighed, og dette fungerer rigtigt godt.

RETSOMRÅDER OG STATISTIK

I 2012 modtog IKIU over 1000 henvendelser, hvilket næsten er en fordobling i forhold til 2011. Forøgelsen af henvendelserne skyldes utvivlsomt, at flere borgere har fået kendskab til IKIU. For at udbrede kendskabet til IKIU har vi oplysningskampagner, kontakt til den offentlige forvaltning, kredsretterne og årlige tjenesterejser. Kendskabet bliver også udbredt ved, at borgerne fortæller hinanden om muligheden for at få gratis retshjælp.

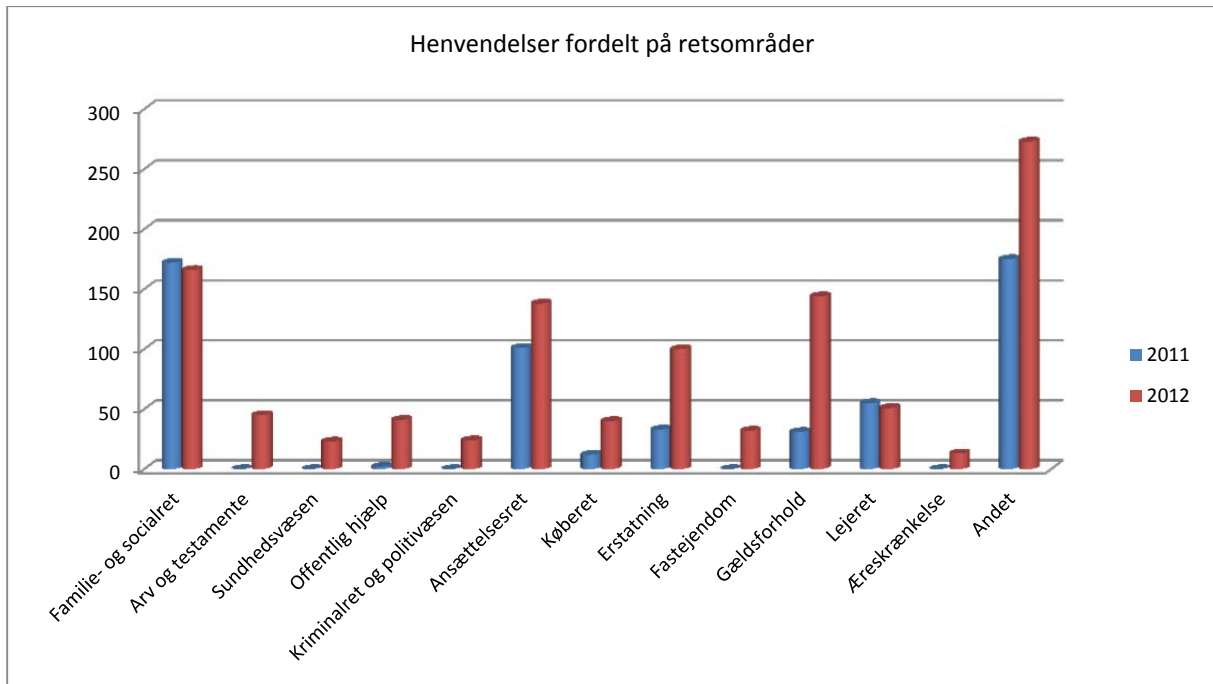

Det er IKIU's vurdering, at behovet for juridisk rådgivning i Grønland er meget stort, og at de henvendelser, IKIU har fået, ikke afspejler det egentlige behov. IKIU har ikke statistisk materiale for behovet, men mange henvendelser vedrører fundamentale juridiske problemstillinger, hvilket kan ses som et udtryk for et betydeligt behov for generel retshjælp. Dette indtryk er i øvrigt i overensstemmelse med den erfaring, som de frivillige rådgivere har fra deres almindelige job i forvaltningen eller på advokatkontorer.

HENVENDELSER FORDELT PÅ RETSOMRÅDER

IKIU fører løbende statistik over henvendelserne fra borgerne. Statistikken giver et overordnet billede af de retsområder, der fylder mest i rådgivningen. Men statistikken skal også læses i lyset af, at mange henvendelser vedrører spørgsmål, der relaterer sig til flere af de overordnede retsområder, og at det derfor i nogle tilfælde kan være vanskeligt at kategorisere den enkelte henvendelse.

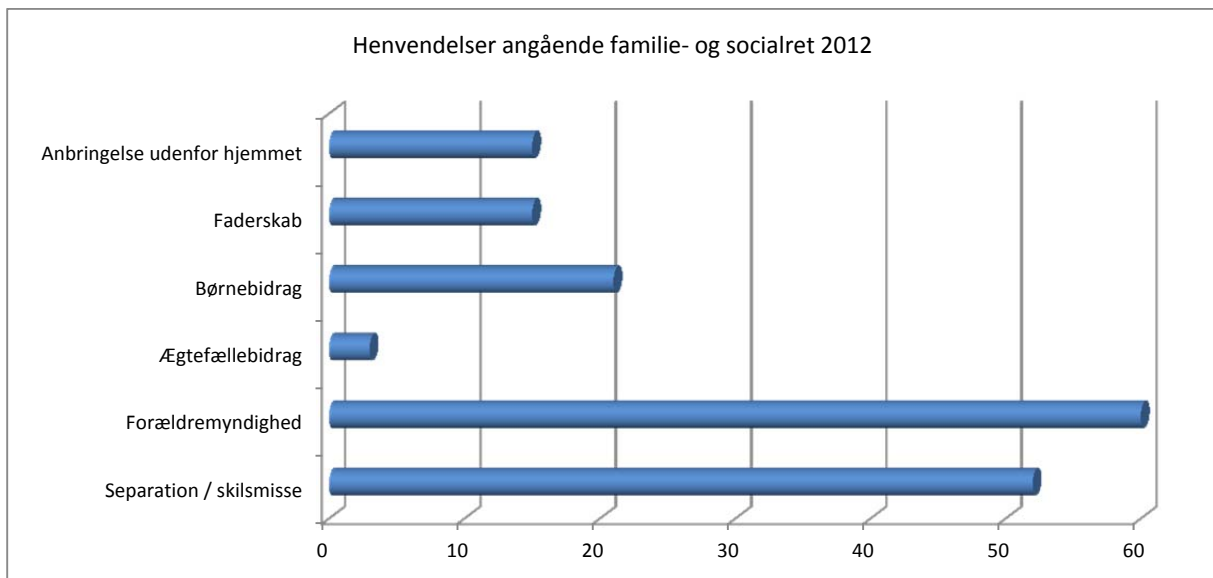
Følgende diagram giver dog alligevel et fint overordnet billede af henvendelserne fordelt på retsområder. Som det fremgår heraf, vedrøre de fleste henvendelser følgende: Familie- og socialret, ansættelsesret, erstatningsret og gældsforhold.

Offentlig hjælp (generelt) er også et vigtigt område for IKIU, men flere af denne type henvendelser vedrører også spørgsmål i relation til familie og socialområdet, sundhedsvæsenet og erstatning, og derfor fremstår tallet forholdsvis lavt.

FAMILIE- OG SOCIALRET

Indenfor det familie- og socialretlige område angår de fleste henvendelser forældremyndighed og separation/skilsmissе. Rådgivning i relation til disse henvendelser giver ikke anledning til særlige bemærkninger. IKIU rådgiver om retsgrundlaget og om, hvorledes borgeren kan agere i konkrete forhold.

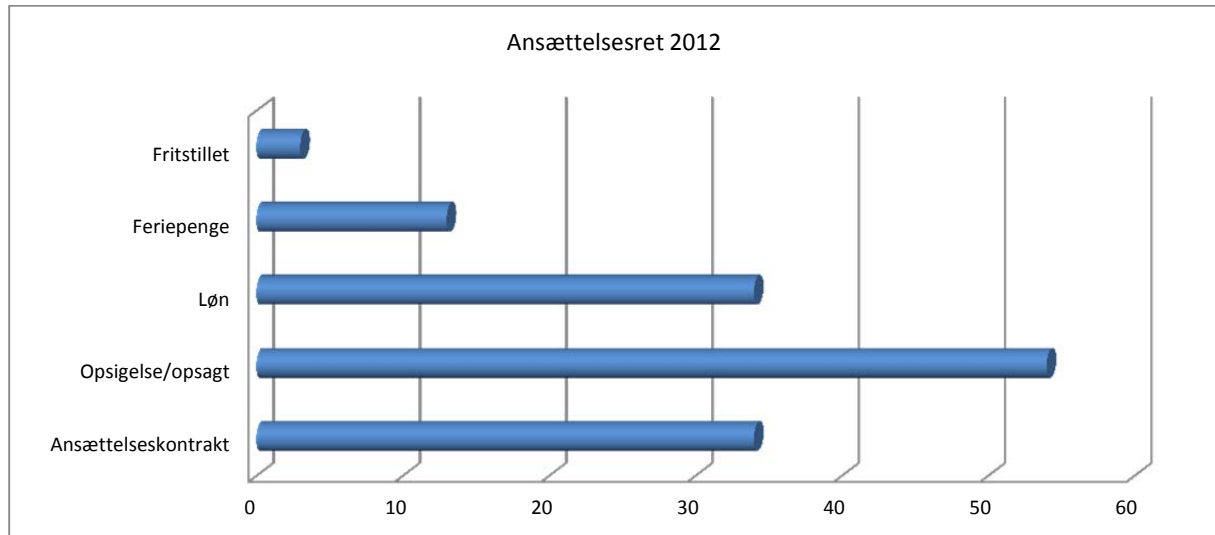
Henvendelser om anbringelse uden for hjemmet giver derimod anledning til bemærkninger. Det skyldes ikke så meget statistikken, men snarere de forhold, som borgerne beskriver.

I flere tilfælde har IKIU mødt borgere, som ikke har været tilstrækkeligt oplyst om den faktiske og retlige baggrund for anbringelsen uden for hjemmet, ligesom de heller ikke har fået oplysninger om, hvilke kriterier de skal opfylde, for at forvaltningen vil ophæve anbringelsen uden for hjemmet.

Eftersom IKIU ikke yder konkret sagsbehandling og således ikke har været i kontakt med forvaltningen, kan IKIU ikke redegøre nærmere for den faktiske sagsbehandling. Men der er ikke tvivl om, at der i en række tilfælde sker alvorlige sagsbehandlingsfejl.

ANSÆTTESRET

Som det fremgår af følgende diagram over henvendelserne inden for ansættelsesretten, er spørgsmål om løn, opsigelse og ansættelseskontrakt de hyppigst forekomne.

Henvendelserne angående opsigelse vedrører primært situationer, hvor borgere er opsagt med for kort (eller intet) varsel eller på et grundlag, der enten er usagligt eller ikke tilstrækkeligt formidlet til den opsagte. IKIU hjælper disse borgere med at afklare, hvilke rettigheder de har, og hvorledes de bedst muligt håndterer situationen.

ERSTATNING

De henvendelser, som IKIU har fået angående erstatning, vedrører primært personskadeerstatning. Der forekommer dog også henvendelser, hvor borgeren anser sig for berettiget til erstatning i forbindelse med mangler ved købte genstande. I praksis er der dog her oftest tale om henvendelser, der reelt angår køberetten/mangelsbeføjelser.

I en del af henvendelserne om personskadeerstatning vedrører gamle skader, der ikke længere kan gøres gældende over for skadevolder. Det kan skyldes at erstatningskravet er forældet eller det forhold, at det ikke er muligt at dokumentere skadevolders eventuelle ansvar. Som forklaring på den tidsmæssige udstrækning henviser nogle af disse borgere til, at de ikke har haft nogle at henvende sig til, som kunne rådgive dem om deres rettigheder.

Når der er tale om skader, som borgerne anser for at være en arbejdsskade, føler de ofte, at arbejdsgiveren ikke i fornødent omfang har vejledt dem om reglerne om arbejdsskadeerstatning, og at de ikke på skadetidspunktet kunne få vejledning fra en uafhængig part. Dette behov er IKIU med til at dække.

GÆLDSFORHOLD

Der er mange henvendelser om gældsforhold, hvor borgerne ikke kan forstå baggrunden for deres gæld. De to typetilfælde er: Solidarisk hæftelse med en tidligere ægtefælle/samlever og gæld ved kreditkøb af genstande, der efterfølgende bliver værdiløse.

Nogle borgere har svært ved at forstå omfanget eller konsekvenserne af solidarisk hæftelse, især at den fortsætter efter separation og skilsmisse. I disse situationer kan IKIU hjælpe borgerne med at få klarlagt deres ret-

tigheder og pligter, dels i forhold til selve gældsforholdet, men også i forhold til kreditorernes retsforfølgning (inkasso og fogedret). IKIU kan desuden og vejlede om, hvorledes de skal forholde sig til solidarisk medhæftende skyldner.

IKIU har oplevet situationer, hvor borgerne ikke forstår, at de fortsat hæfter for en gæld, selvom det aktiv, de købte på kredit, bortkommer, ødelægges eller på anden vis bliver værdiløs. Nogle borgere føler, at kreditors krav er urimeligt, netop fordi de ikke længere har gavn af aktivet. IKIU kan i mange af disse tilfælde kun hjælpe borgerne ved at bekræfte, at kreditors krav er berettiget – eventuelt korrigeret for fejl i renteberegningen. Det er en hjælp, fordi det skaber en afklaring og kan ledsages af rådgivning om inkasso- og fogedretssystemet. I andre tilfælde viser det sig, at problemet reelt angår køberetlige mangelsindsigelser og rettidig reklamation, som borgeren også kan få vejledning om.

SAMMENFATNING AF IKIU'S RÅDGIVNING

Der er utvivlsomt et stort behov for i Grønland at yde vederlagsfri retshjælp, idet rigtig mange borgere har juridiske spørgsmål eller problemer, som de kun kan afklare eller løse ved at henvende sig til IKIU.

I sager, der behandles af offentlige myndigheder, får nogle borgere desværre ikke den nødvendige vejledning fra myndighederne, fordi grundlæggende sagsbehandlingsregler ikke overholdes, og fordi nogle borgere ikke kender sine rettigheder i disse sager. IKIU er god til at rådgive dem om deres rettigheder og om, hvorledes de rent praktisk skal forholde sig.

Der er også et betydeligt behov for at yde rådgivning vedrørende de privatretlige områder, særligt for så vidt angår solidarisk hæftelse og andre gældsforhold, ansættelsesspørgsmål og køberet.

Det har stor betydning for borgerne at få rådgivning hos IKIU – det gælder ikke kun sager, hvor borgernes synspunkter er sammenfaldende med IKIU's, eller hvor borgerne får løst et konkret problem, men i lige så høj grad, at de får afklaret, hvilke rettigheder og pligter de har.

MÅLSÆTNINGER FOR 2013

Som nævnt vokser kendskabet til IKIU blandt befolkningen i Grønland, og det er bestyrelsen og sekretariatet glad for og stolt af. Vores målsætninger for 2013 er at blive endnu bedre ved:

1. At yde rådgivning til flere borgere end i 2012.
2. At øge befolkningens kendskab til IKIU.
3. At øge kendskabet til de retsområder, som IKIU beskæftiger sig med.
4. At yde mere lokal rådgivning i de forskellige byer ved at gennemføre tjenesterejser.
5. At lave mere informationsarbejde ved at forbedre og opdatere indholdet af IKIU's hjemmeside.
6. At sikre, at IKIU's serviceniveau fortsætter med at ligge på et højt niveau.